

Biodiversitet i praksis 1.0

Todages efteruddannelseskursus på Molslaboratoriet

"Juni måned på Molslab er dér, hvor naturen træder op på den helt store klinge.

Et blomstermylder af den anden verden, trævlekrone, blåhat, kongepen i mængder

og ikke mindst den sjældne kantet kohvede, som beviser, at lyserød og gul er en fantastisk

farvekombination. Der er fuglesang overalt, munke, havesangere, skovpibere og løvsangere, og

over arealerne kredser hvepsevåge og rød glente. Og så er der vilde bier, sommerfugle og insekter, så man næsten ikke kan overskue det. Der er så meget liv derude, og vi skal se det hele!"

- Morten DD

Indhold

På dette todages kursus får du en grundig indføring i dansk natur og biodiversitet. Du bliver klogere på naturlige dynamikker og på, hvordan naturen fungerer, og vi gennemgår tiltag og virkemidler, der kan skabe levesteder og tiltrække liv til dine projekter.

Med tidens voksende fokus på natur og biodiversitet i konkurrenceopdrag, visioner fra bygherrer og skærpede krav ifm. bæredygtighedsscreeninger og internationale forordninger, direktiver og målsætninger, er det blevet en nødvendig kernekompetence for rådgivere at have en robust forståelse for, hvordan man ærligt og samvittighedsfuldt kan understøtte og skabe bedre vilkår for liv i projekterne. Der er brug for vidensdeling, tværfaglige samarbejder og efteruddannelse, så vi kan opnå et solidt vidensfundament om natur og biodiversitet at træffe beslutninger ud fra.

Vil vi som rådgivere arbejde ambitiøst med at skabe levesteder i byerne, må vi hente inspiration i naturen. Vi må forstå økosystemer, dyr og planter krav til levesteder, livscykler, naturlige processer og dynamikker. Kun sådan kan vi skabe de bedste betingelser for liv i vores projekter. Vi skal lære om det hele på Molslaboratoriet.

Gennem stærke faglige oplæg fra et tophold af undervisere, biologitimer og *hands on*-oplevelser i Molslaboratoriets smukke, varierede natur skal vi fortrylles, inspireres og dygtiggøres ift. at arbejde med natur og biodiversitet og rådgive bygherrer og samarbejdspartnere om at skabe bedre vilkår for insekter, padder, krybdyr, fugle, smådyr og planter - også i byerne. Vi tør godt love, at man nok må forberede sig på at komme hjem med et nyt syn på naturen, masser af inspiration - og en stærk trang til at skabe mere plads til alle de arter, vi deler planeten med.

Kurset er en opdateret version af de populære kurser, der blev afholdt i august 2023, med tilføjelse af flere oplægsholdere og flere case-historier. Vi har fortsat fokus på virkemidler ift. at skabe levesteder i konstrueret natur.

Målgruppe

Kurset henvender sig til en bred vifte af byggebranchens aktører som arkitekter, landskabsarkitekter, planlæggere, kommunale medarbejdere i natur- og miljøafdelinger, ingeniører m.fl. med interesse for at opnå en dybere forståelse for at arbejde med biodiversitet i praksis.

Undervisere og oplægsholdere

Morten DD Hansen (DD) er biolog, selvstændig foredragsholder og en af Danmarks bedste naturformidlere. Han har medvirket i en endeløs række af radio- og natur-tv-programmer og er en efterspurgt rådgiver af kommuner, virksomheder og politikere. Når han ikke kører land og rige rundt og formidler og underviser, lusker han rundt i Danmarks natur og tæller bestande af dyr og planter. Hvis han da ikke ligger med hovedet på en græstue og drømmer om at være en fugl.

Camilla Fløjgaard (CF) er biolog og seniorforsker ved Institut for Ecoscience på Aarhus Universitet, hvor hun arbejder med forskning og rådgivning af myndigheder indenfor biodiversitet og naturgenopretning. Hun forsker bl.a. i rewilding, og hvilken effekt det har på biodiversitet. Og så drømmer hun om en dag at opleve elefanter i en dansk bøgeskov!

Beate Strandberg (BS) er biolog og seniorforsker ved Institut for Ecoscience på Aarhus Universitet, hvor hun arbejder med forskning og rådgivning indenfor plantebiologi og plante-insekt-interaktion, vilde bier og bestøvning. Hun har skrevet bogen "Stik, støv og striber - Vilde biers vilde liv" om biernes forunderlige verden og har været initiativtager til Findplanten.dk, som hjælper dig til at finde planter til dit biodiversitetsprojekt.

Jens Reddersen (JR) er biolog og naturmedarbejder ved Nationalpark Mols Bjerger og kendt for sit årelange engagement med formidling af natur særligt i Mols Bjerger. Han har tidligere arbejdet som forsker ved Aarhus Universitet og Danmarks Miljøundersøgelser, og så er han fast indslag på P1 Morgen, hvor han fortæller store og små historier fra naturen.

Kristine Kjørup Rasmussen (KKR) er biolog og biodiversitetsudvikler hos Oiko, hvor hun arbejder bredt med natur og biodiversitet fra kortlægning, analyser og strategier til integrering af natur og biodiversitet i strategi, design, drift og pleje, ESG-afrapportering, myndighedsbehandling og formidling. Og så er hun initiativtager til en national metode til kortlægning af bynatur, som er under udvikling.

Peter Søgaard (PS) er biolog i Aarhus Kommune, Teknik og Miljø, hvor han arbejder med skovrejsning og biodiversitet. Han er programleder for de Blå-grønne Parker, en ny multifunktionel landskabsudpegning, der binder eksisterende og nye naturområder sammen og på én gang beskytter grundvand, tilbageholder vand i landskabet og giver nye, spændende naturoplevelser. Peter drømmer om, at naturområderne i Aarhus en dag bliver så store og sammenhængende, at de kan passe sig selv.

Program

Turguide/oplægsholder: (XX)

Dag 1:

11:00 Ankomst, indkvartering

11:30 Samling i haven, velkomst

12:00 *Frokost*

13:00 **Tur i bakkerne 1 – ET MYLDER AF LIV**

Hvorfor er der så uendeligt meget liv på Molslaboratoriet, og hvad har rewilding-projektet betydet for naturen? Hvilken effekt har de store græssende dyr på landskabet, og hvad er egentlig forskellen på plejepersonale med og uden motor? Vi skal se en mosaik af forskellige naturtyper og tale om, hvad strukturel variation, naturlige processer og forstyrrelser betyder ift. potentialet for at tiltrække liv til konstruerede projekter. Og så skal vi møde det mylder af liv, der lever i Molslaboratoriets smukke og varierede natur. (DD)

17:00 *Kaffe og kage i haven*

Pause

17:30 Samling i haven. Præsentationsrunde

18:30 *Aftensmad* (+ sanghæfte)

19:30 **Biologitime 1 – STYR PÅ ORGANISMEGRUPPERNE**

Hvad definerer en art, og hvordan hænger livets store stamtræ egentlig sammen? Vi begynder med Big Bang og livets oprindelse og ender blandt Danmarks 38.000 arter, hvor vi får styr på de store organismegrupper. Hvilke arter er truede, hvilke er oversete, hvad betyder det at være rødlistet, og hvorfor er bilag IV på Habitatdirektivet endt med at være "Naturlovens 1. Bud"? (DD)

20:30 **Biologitime 2 – ARTSBESTEMMELSE – et håndværk under lup**

At identificere (at nøgle) arter er et håndværk som alle andre. At mestre det kræver talent, tålmodighed, omhu og uendelig meget øvelse og kan synes helt uoverskueligt. I dag får vi typisk hjælp af apps som *iNaturalist* og *arter.dk*, men i aftenens biologitime vil vi prøve det oprindelige håndværk og under stereoluppen se på kendetegn, vi ikke anede fandtes. Vi kigger på dagsommerfugle, vilde bier og møgbiller, og du vil aldrig glemme, hvorfor bier er så gode til at transportere pollen! (DD)

22:00 **Lyslokning ved væggen**

Vi tænder lysvæggen og ser, hvem der kommer forbi. Er vi heldige, får vi besøg af nogle af mørkets skønheder som poppelsværmer, lille vinsværmer og måske et mylder af sankthansoldenborrer! Hvorfor flyver de fleste natsommerfugle kun i ly af mørket? Hvorfor er de så rigt og smukt dekoreret med mønstre og tegninger, når man alligevel ikke kan se dem - og hvad er deres krav til levesteder? (DD)

Dag 2:

06:00 **Tur i bakkerne 2 (for de morgenfriske) – MORGENFUGLETUR!**

Det er tidlig morgen, og alle fugle i hele verden synger. Vi skal se, hvor mange vi (med lidt hjælp fra mobilen) kan identificere, og vi skal høre om de krav, som de forskellige arter stiller til deres landskab. Vi satser på skovsangere, rødryggede tornskader og et ordentligt læs spætter. (DD)

08:00 Morgenmad.

Værelser ryddes.

09:00 **Oplæg 1 – EN VILD FREMTID**

Antropocæen er menneskets tidsalder, og naturen er noget vi giver plads til – den er her på vores nåde. Så hvilken natur vil vi gerne have? Vi rejser tilbage i tid for at forstå, hvordan naturen og biodiversiteten udfoldede sig inden mennesket drænedde moserne, opdyrkede landet og udryddede alle de store pattedyr. Hvad er truslerne for biodiversiteten i dag? Og hvordan kan vi bedst afhjælpe biodiversitetskrisen fremadrettet? Hvad går rewilding ud på? Og er det overhovedet muligt at forene den vilde naturs udfoldelse med vores behov for produktion af mad og tømmer, klimatilpasning, kystsikring, boliger osv.? Camilla Fløjgaard gennemgår værktøjsskassen med biodiversitetstiltag, og vi slutter med 'spørgsmål fra salen'. (CF)

10:30 *Pause*

10:45 **Oplæg 2 – VILDE BIER I BYERNE**

Vilde bier er trængte i det åbne land, men forskning peger på, at byområder faktisk kan være vigtige levesteder for dem. Men hvordan finder bierne egentlig rundt i landskabet? Hvor langt kan de flyve efter føde, og hvor bor de? Vi zoomer ind på de karakterfulde insekter og deres behov ift. levesteder og føderessourcer i bymæssig kontekst. (BS)

11:40 *Pause*

11:45 **Oplæg 3 – HABITATKORRIDORER og mobil græsning**

Hvordan samtænker man bynaturprojekter med lokal biodiversitetsplanlægning i kommunen ift. at understøtte særlige og truede arter og naturtyper? Hvordan tackler man motivation og frivillighed hos private lodsejere fx ift. naturregistreringer? Hvad er mobil græsning? Og hvorfor kan en grøn korridor faktisk være en decideret barriere? Vi skal høre om Nationalpark Mols Bjerger og Syddjurs Kommunes arbejde med projektet *BiodiverCity*, en 12 km lang habitatkorridor igennem Ebeltøft by. (JR)

12:30 Frokost

13:30 **Oplæg 4 – INTERNATIONALE MÅLSÆTNINGER omsat til praksis**

Internationale reguleringer og målsætninger har skærpet krav til bygherrer ift. at beskytte, implementere og fremme biodiversitet - og til at indsamle og rapportere data om udvikling og påvirkning. Kristine Kjørup Rasmussen giver os et overblik over, hvad EU's taksonomi, CSRD-direktiv, Genoprettelsesdirektiv, Planetære grænser m.v. betyder i forhold til biodiversitet - og hvordan det kan oversættes til praksis i design- og evalueringsprocesser. Det hele illustreret gennem eksempler fra praksis. Vi skal også lære, hvad en biodiversitetsbaseline er, og hvordan den bruges i projektudvikling og snakke om, hvornår man bør række ud efter en biolog. Og så skal vi i felten og afprøve en ny national metode til kortlægning af bynatur i praksis. (KKR)

15:15 Kaffe og kage

15:30 **Oplæg 5 – BYNÆR SKOVREJSNING MED BIODIVERSITET FOR ØJE – *dos and don'ts***

Skov eller skovagtige beplantninger er et fast element i de fleste udviklingsprojekter, men hvordan sikrer man sig, at man får sat startskuddet for udvikling af reel naturværdi? Hvad er potentialet for indvandring af flora og fauna, og hvor gammel skal en skov egentlig være, før den får værdi? Peter Søgaard fra Aarhus Kommune gennemgår listen med *dos and don'ts* ift. etablering af artsrige skovplantninger fra scratch. Vi skal tale om skala, drift, naturlig hydrologi, og hvilket liv, der er tilknyttet skovens forskellige faser. Forvent at føje nye ord og begreber til dit rådgiver-vokabular som våd skov, selvsået skov, holme og skovgræsning.

16:15 Tak for denne gang

16:30 Afgang

Vi glæder os til at se jer på Molslaboratoriet! ☺

Kursusudvikling:

Tine Gils

Morten DD Hansen

Kursuskoordinator:

Tine Gils

(Mobil: 2685 3000)

Læs mere om Molslaboratoriet her:

www.naturhistoriskmuseum.dk/molslaboratoriet

